

ניתוח הצהרות מזכ"ל האו"ם:

המכון למדיניות העם היהודי | THE JEWISH PEOPLE POLICY INSTITUTE

המחקר נעשה ע"י שלומי ברניק, אלי קנאי ויעקב כץ.

מאי 2026

תפקיד מזכ"ל האו"ם נושא משמעות סמלית רבה, והוא אמור לשקף גישה ביטורלית והוגנת כלפי כלל מדינות העולם. להתבטאויותיו יש השפעה על תפיסתן של מדינות בזירה הבינלאומית, ובכלל זה על תדמיתה של ישראל.

במחקר זה מוצגים ממצאים המצביעים על הטיה בדבריו של מזכ"ל האו"ם הנוכחי, אנטוניו גוטרש, כלפי ישראל, לצד יחס מתון או אוהד כלפי מדינות אחרות, ובהן סין וקטאר. לצורך בחינת הטענה, נערכה השוואה בין ישראל לבין שורת מדינות הנתפסות כמפרות זכויות אדם ואינן עומדות בסטנדרטים של מדינה דמוקרטית.

<p>סין – מדינה הנשלטת בידי המפלגה הקומוניסטית, הידועה בפגיעה בזכויות אדם. דוגמה בולטת לכך היא חקיקת חוק הביטחון של הונג קונג¹</p>	<p>איראן – מדינה המייצאת טרור במזרח התיכון, ואחראית לדיכוי אכזרי של מחאות פנימיות.</p>
<p>צפון קוריאה – משטר טוטליטרי שבו עדיין קיימים מחנות עבודה למתנגדים פוליטיים.²</p>	<p>רוסיה – מדינה בה מתקיים דיכוי פוליטי נרחב, אשר הייתה מעורבת במלחמת האזרחים בסוריה ופלשה לאוקראינה.</p>
	<p>קטאר – מדינה מייצאת טרור, שאף הוטל עליה בעבר חרם מצד מדינות ערב באשמת תמיכה בטרור.³</p>

במחקר נבחנו שני היבטים מרכזיים:

- מספר ההצהרות שבהן הוזכרה כל אחת מהמדינות על ידי מזכ"ל האו"ם, כפי שהן מופיעות באתר האו"ם משנת 2017, שנת כניסתו של אנטוניו גוטרש לתפקידו.
- הטון (סנטימנט) של ההתייחסות כלפי אותן מדינות, על בסיס דבריו של מזכ"ל האו"ם.

הפרסומים שנכללו בניתוח נחלקו לשלושה סוגים:

- הצהרות
- דברי מזכ"ל האו"ם במסיבות עיתונאים רשמיות.
- דיווחים רשמיים (Readout).

כלל הפרסומים הופיעו באתר הרשמי של האו"ם. בניתוח לא נעשתה הפרדה בין סוגי הפרסומים, מתוך הנחה שכולם משקפים במידה דומה את עמדתו של מזכ"ל האו"ם.

הערות שוליים

¹ חוק הביטחון של הונג קונג – החוק הכפיף את הונג קונג לחוקים של סין ונחשב כמי שפגע מאוד בחופש ובזכויות אדם. https://en.wikipedia.org/wiki/2020_Hong_Kong_national_security_law

² מחנות עבודה בצפון קוריאה. <https://en.wikipedia.org/wiki/Kwalliso>

³ החרם הדיפלומטי על קטאר. https://en.wikipedia.org/wiki/Qatar_diplomatic_crisis

אופן הורדת הנתונים:

הנתונים הורדו מהאתר הרשמי של האו"ם, מתוך הקטגוריה Latest Statements:

<https://www.un.org/sg/en/content/ossg/latest-statements>

מאחר שמדובר בהיקף גדול מאוד של הצהרות, נעשה שימוש בתיבת חיפוש לצורך איתור הצהרות הרלוונטיות וליצירת קישורים המתייחסים למדינות שנבחרו למחקר. מילות המפתח שנבחרו היו שמות המדינות:

חשוב לציין כי גם הצהרות שכללו וריאציות שונות של מילות המפתח נכללו באיסוף הנתונים.

טווח הזמן שנבדק הוא משנת 2017, שנת כניסתו של אנטוניו גוטרש לתפקיד, ועד 14 באפריל 2026.

שלב ניקוי הנתונים:

- **ניקוי כפילויות לפי מדינה** - כאשר אותה הצהרה הופיעה יותר מפעם אחת ביחס לאותה מדינה, נשמר מופע אחד בלבד. עם זאת, הצהרות מסוימות הופיעו יותר מפעם אחת, אם הן התייחסו ליותר ממדינה אחת מהמדינות שנבחנו. במקרים כאלה, אותה הצהרה נותרה בנפרד ביחס לכל אחת מן המדינות הרלוונטיות.
- **סינון מבוסס מילות מפתח באמצעות Regex⁴** - בשל מגבלות תיבת החיפוש באתר, בוצע סינון באמצעות Regex, במטרה לזהות מופעים רלוונטיים של שם המדינה. הסינון התבסס על גבולות מילה (word boundaries), כך שנכללו מופעים כגון "Iran" ו-"Iranian", אך הוחרגו מילים לא רלוונטיות המכילות רצף אותיות דומה ("piranha"). בשלב מאוחר יותר בוצע סינון נוסף לצמצום רעש.
- **הורדת שפות מיותרות** - חלק מן ההצהרות הופיעו במספר שפות. כדי לצמצם רעש, נשמרה מכל הצהרה רק הגרסה באנגלית. לצורך כך נעשה שימוש בספריית Fast Text, הכוללת מודלים קטנים לזיהוי שפות. הטקסט פוצל למשפטים, ומשפט שאינו באנגלית הוסר.
- **סינון מתקדם** - מאחר שחלק מהצהרות הן מסיבת עיתונאים, היה צורך לסנן מקרים שבהם ההתייחסות למדינה מסוימת לא נאמרה על ידי מזכ"ל האו"ם עצמו, אלא על ידי דובר אחר או מנהיג מדינה שהופיע לצדו. סינון זה בוצע בעזרת ChatGPT 5.2.

לאחר השלמת כל שלבי הניקוי התקבלו: 1,146 הצהרות.

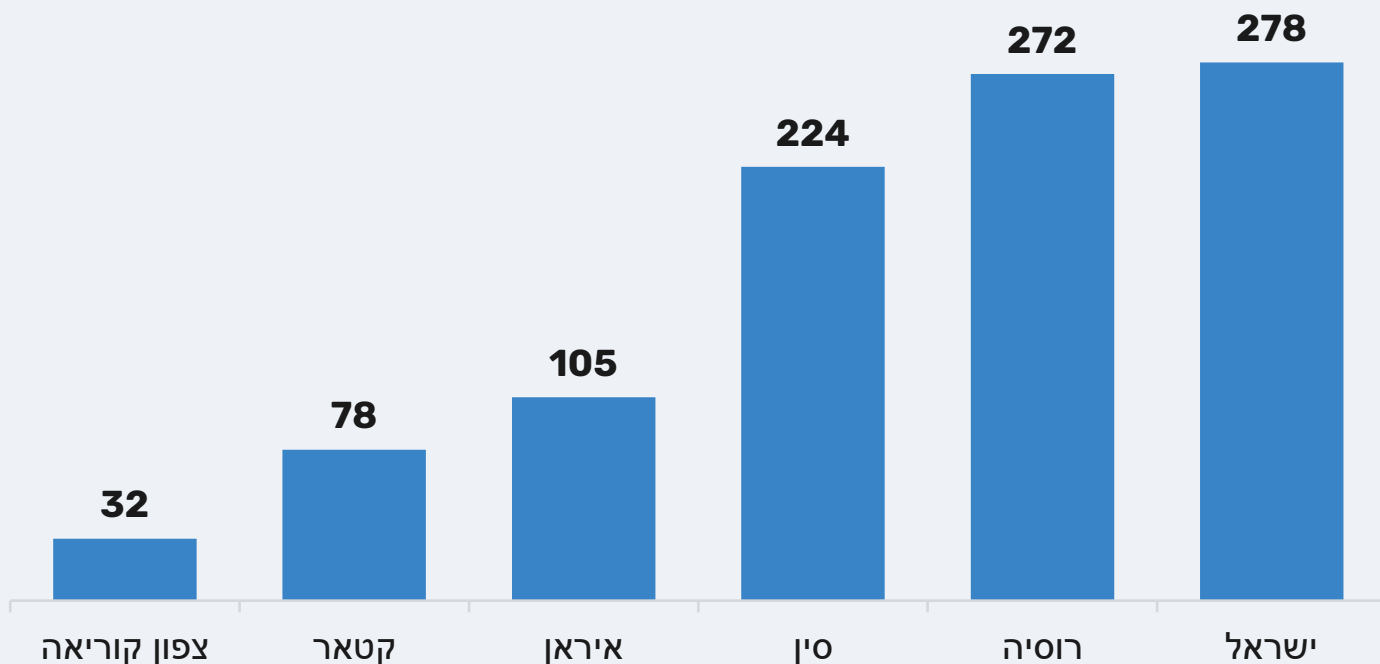
שלב ניתוח הטון:

בשלב זה בוצע, באמצעות ChatGPT 5.2, ניתוח של הטון שבו מזכ"ל האו"ם מתייחס למדינות שנבחנו. הניתוח התבסס על המידע לאחר סינון, ובפרט על הצהרות באנגלית. בעמודים הבאים מוצגים הגרפים והממצאים שהתקבלו.

הערות שוליים

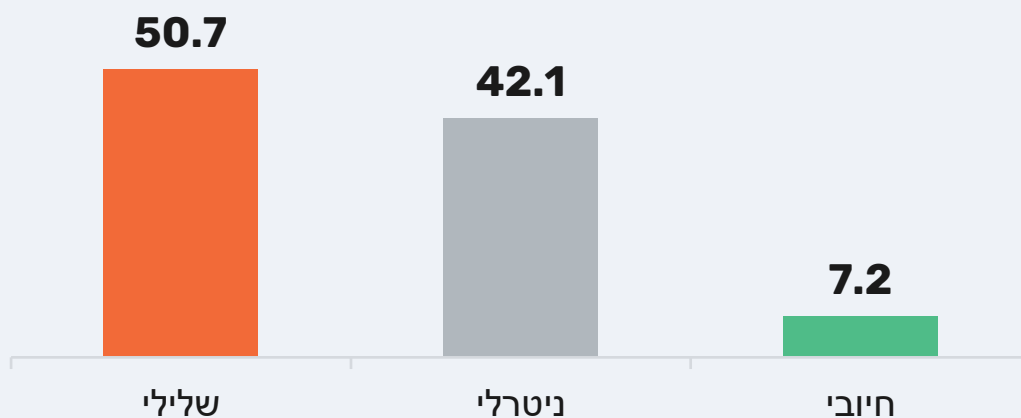
⁴ Regex – קיצור של ביטוי רגולרי, דרך להגדיר תבנית שיכולה לשמש לסינון טקסטים (למשל, רוצים לסנן מילה שמתחילה בתחילית מסוימת).
https://en.wikipedia.org/wiki/Regular_expression

מספר האזכורים של המדינות:

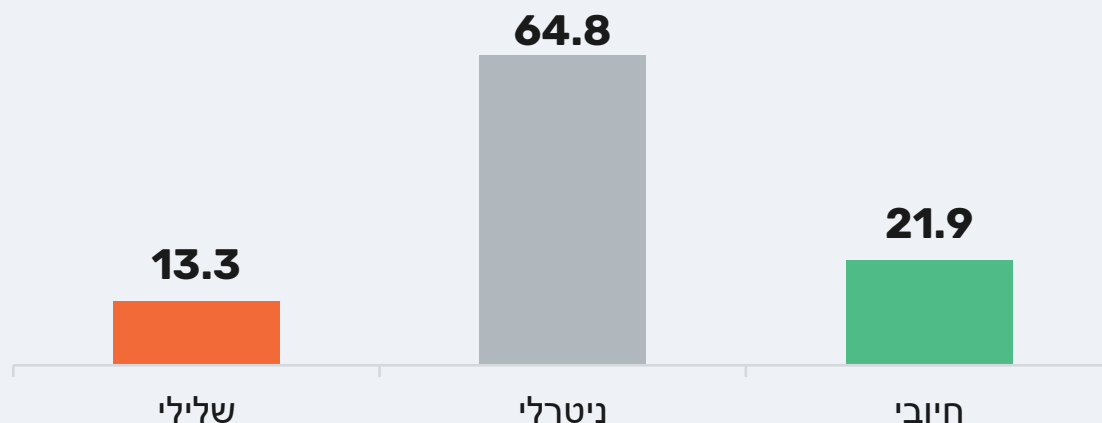
מן הנתונים עולה כי מבין המדינות שנבחנו, ישראל היא המדינה המוזכרת ביותר בהתבטאויותיו של מזכ"ל האו"ם. היקף האזכורים של ישראל גבוה אף מזה של מדינות מרכזיות בזירה הבינלאומית, ובהן רוסיה.

התפלגות סנטימנט - ישראל (%)

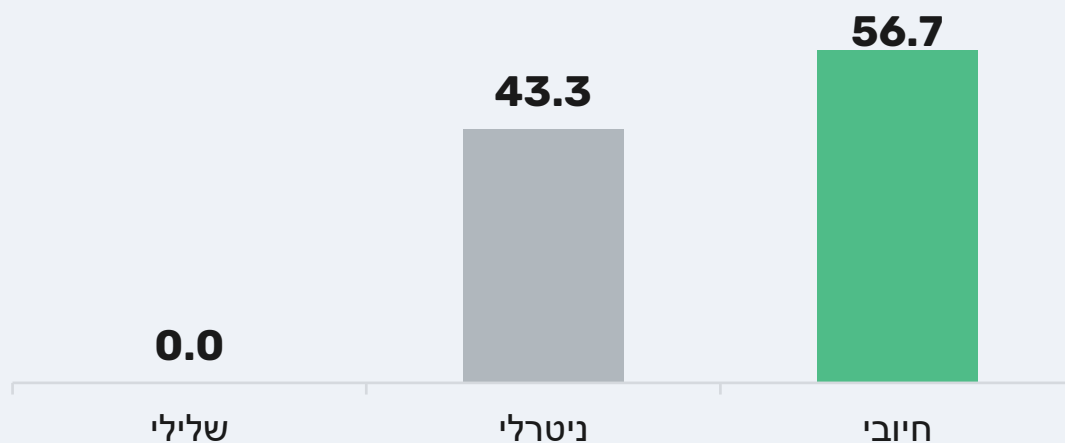
מן הנתונים עולה כי למעלה ממחצית מהצהרותיו של מזכ"ל האו"ם כלפי ישראל הן בעלות טון שלילי. שיעור זה גבוה מזה שנמצא ביחס לרוב המדינות שנבדקו.

התפלגות סנטימנט - איראן (%)

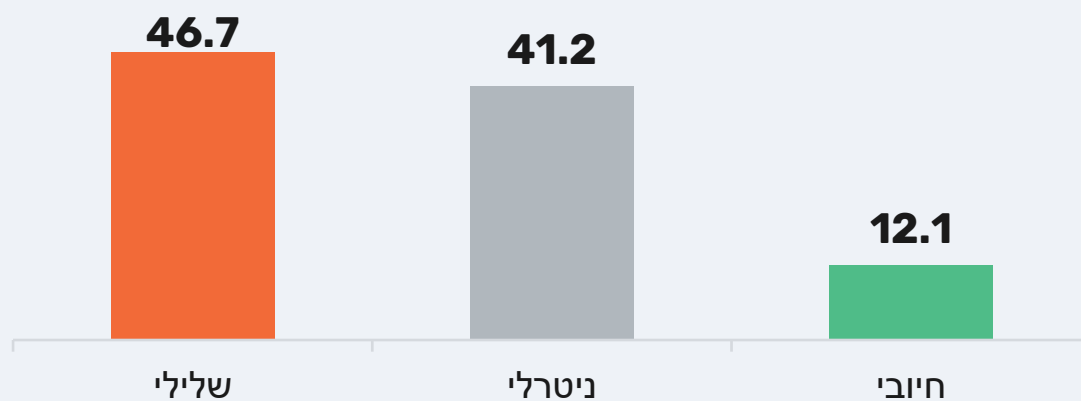
מן הנתונים עולה כי למעלה ממחצית ההתייחסויות לאיראן הן בעלות טון ניטרלי. למעשה, לפי הסיווג שבוצע באמצעות ChatGPT, שיעור ההצהרות בהן איראן הופיעה בהקשר חיובי גבוה משיעור ההצהרות שבהן הופיעה בהקשר שלילי.

התפלגות סנטימנט - סין (%)

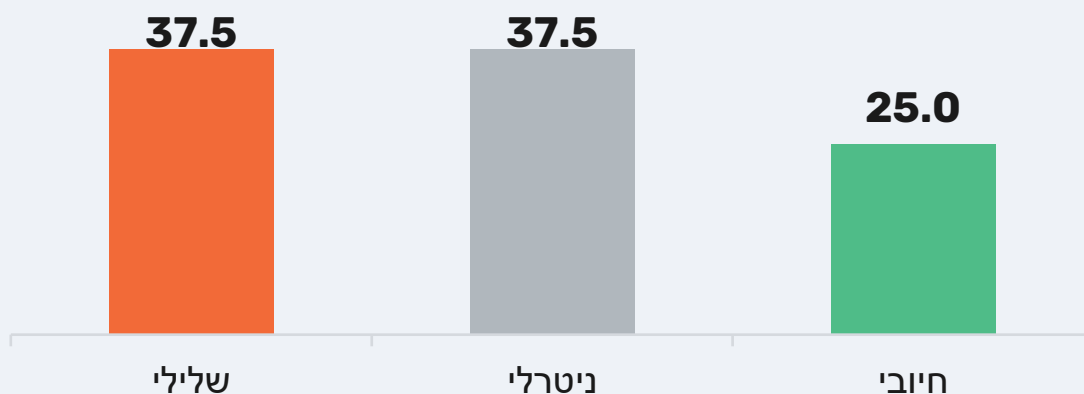
בניתוח לא נמצאו הצהרות בעלות טון שלילי כלפי סין. לממצא זה תינתן התייחסות בהמשך, בפרק המסקנות.

התפלגות סנטימנט - רוסיה (%)

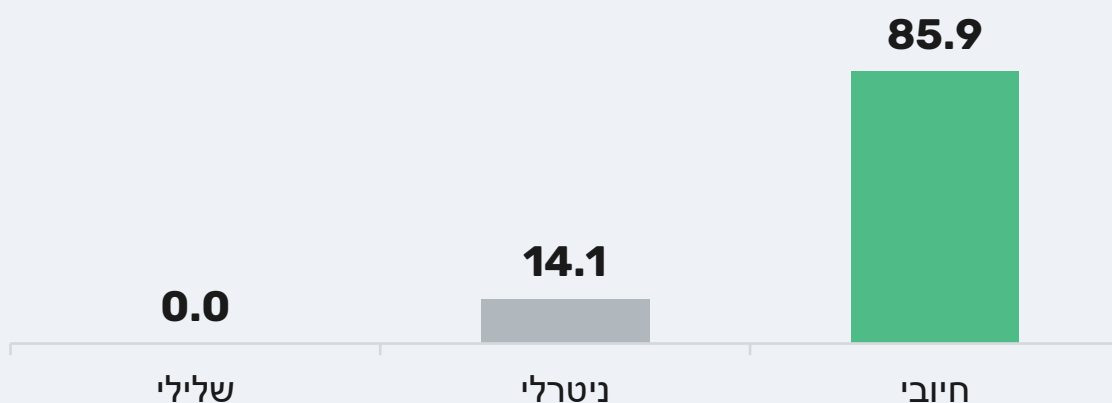
במקרה של רוסיה, חלק ניכר מן ההצהרות בעלות טון שלילי.

התפלגות סנטימנט - קוריאה הצפונית (%)

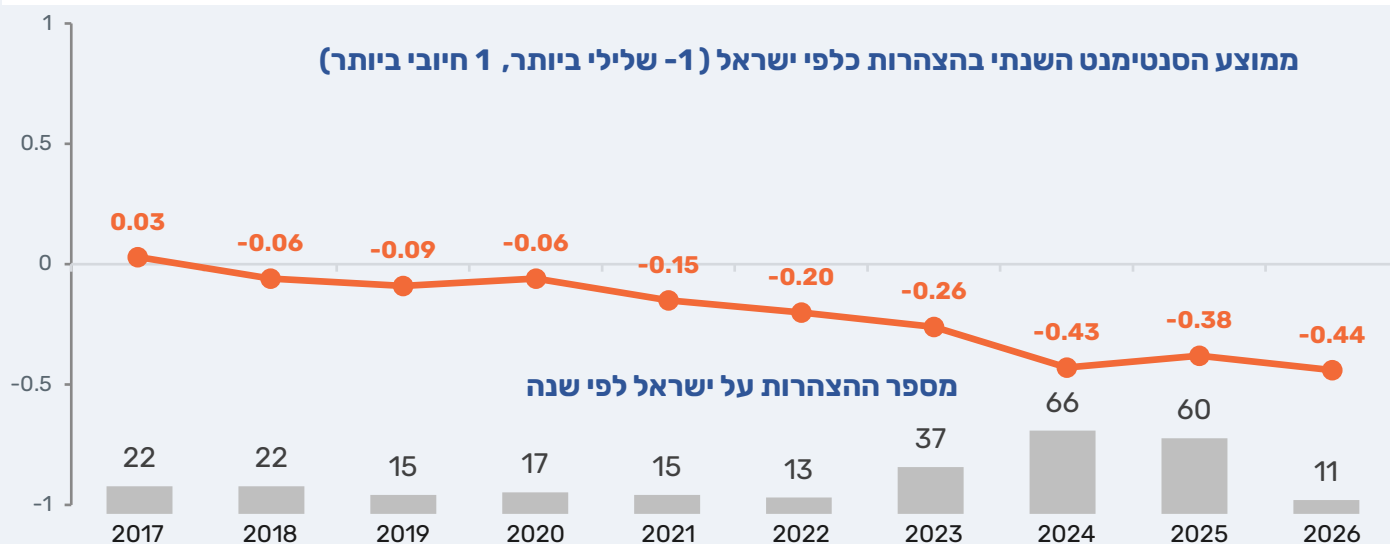
הסנטימנט כלפי צפון קוריאה הוא מעורב, אך שלילי פחות בהשוואה לישראל. כמו כן, היקף ההתייחסות אליה נמוך יחסית, והיא הופיעה ב-32 אזכורים בלבד.

התפלגות סנטימנט - קטאר (%)

מבין כל המדינות שנבדקו, קטאר זוכה ליחס האוהד ביותר.

טון כלפי ישראל לאורך זמן

הגרף מצביע על מגמה שלילית מתמשכת בטון ההתייחסות לישראל לאורך תקופת כהונתו של מזכ"ל האו"ם. נתוני שנת 2026 כוללים עד לחודש אפריל בלבד.

סיכום ממצאים מרכזיים:

מדינת ישראל מובילה במספר האזכורים בהתבטאויותיו של מזכ"ל האו"ם מבין כלל המדינות שנבדקו, עם 278 אזכורים, כמעט פי שלושה מאיראן, שלה 105 אזכורים. נוסף על כך, הטון כלפי ישראל שלילי יותר מזה שנמצא ביחס לשאר המדינות שנבדקו.

הטון כלפי ישראל החמיר בצורה חדה עם השנים.

היחס כלפי סין מתאפיין בגישה סלחנית.

קטאר זוכה ליחס אוהד במיוחד, לא נמצאו הצהרות שבהן מזכ"ל האו"ם ביקר את תמיכתה בטרור.

בנוסף לניתוח הכולל, קיים מסמך הכולל 21 דוגמאות עבור כל אחת מן המדינות שנבחנו. להלן יוצגו מספר דוגמאות בולטות במיוחד.

ישראל:

אחת הדוגמאות הבולטות היא ההצהרה מ-13 באוקטובר 2023, שכותרתה:

Secretary-General's press encounter on the situation in the Middle East

<https://www.un.org/sg/en/content/sg/press-events/2023-10-13/secretary-generals-press-encounter-the-situation-the-middle-east>

ההצהרה נפתחת במשפט:

"The situation in Gaza has reached a dangerous new low."

בהמשך, מזכ"ל האו"ם מגנה באופן ברור את מתקפת הטרור של חמאס. עם זאת, מיד לאחר מכן, הוא עובר לביקורת על מדיניותה של ישראל, ואומר:

"Moving more than one million people across a densely populated warzone to a place with no food, water, or accommodation, when the entire territory is under siege, is extremely dangerous – and in some cases, simply not possible."

כבר בשלב זה הוא מתאר את מערכת הבריאות בעזה כמצויה על סף קריסה, ומביע דאגה מחילופי האש בדרום לבנון לאורך הקו הכחול. ההצהרה סווגה כבעלת טון שלילי, אם כי לא שלילי מאוד מאחר שמחד ישנה הכרה בחומרת מתקפת הטרור של חמאס נגד ישראל, ומנגד, התייחסות לטבח עצמו מצומצמת יחסית-שלוש שורות בלבד, לצד שורה נוספת הקוראת לשחרור החטופים- בעוד שרוב ההצהרה מתמקדת במצב ברצועת עזה.

סין:

דוגמא להתייחסות ניטרלית לסין מופיעה במסיבת העיתונאים מ-28 במאי 2020, שכותרתה:

Secretary-General's press conference with the Prime Ministers of Canada and Jamaica on Financing for Development in the Era of COVID-19 and Beyond

<https://www.un.org/sg/en/content/sg/press-events/2020-05-28/secretary-generals-press-conference-the-prime-ministers-of-canada-and-jamaica-financing-for-development-the-era-of-covid-19-and-beyond>

ההצהרה עסקה במשבר הקורונה. במהלך מסיבת עיתונאים נשאל מזכ"ל האו"ם על חוק הביטחון הלאומי בהונג קונג, אך נמנע מלהשיב והפנה לדברים שאמר דוברו יום קודם לכן. גם לאחר שהעיתונאי שב והקשה, לא ניתנה התייחסות ישירה לסוגיה. במקום זאת, מזכ"ל האו"ם התייחס לסין בהקשר של שיתוף פעולה בינלאומי סביב המאבק בקורונה.

"So, there is a commitment both from the United States and China to be involved in this process, which we very much welcome."

למרות הטון החיובי ביחס לשיתוף הפעולה עם סין, ההצהרה סווגה כניטרלית, משום שההתייחסות החיובית בה אינה חזקה דיה כדי להיחשב כחיובית.

קטאר:

דוגמא בולטת נוספת היא ההצהרה מ- 4 במרץ 2023:

Secretary-General's remarks at opening of UN House in Doha, Qatar [as delivered]

Secretary-General's remarks at opening of UN House in Doha, Qatar [as delivered] | Secretary-General

מזכ"ל האו"ם משבח באופן מפורש את קטאר ואומר בין היתר:

- *"This spirit of collaboration and solidarity has defined the United Nations' partnership with Qatar from the very start."*
- *"From Qatar's generosity to assist the most vulnerable...."*
- *"To your steadfast support of the Sustainable Development Goals..."*
- *"To your extremely valuable contribution to the work of the UN fighting terrorism and violent extremism..."*

בדבריו אלו קטאר מוצגת כמדינה נדיבה, המסייעת לאוכלוסיות פגיעות ואף תורמת למאמץ האו"ם במאבק בטרור ובקיצוניות.

סיכום ומסקנות:

לסיכום, ממצאי המחקר מצביעים על פער ניכר בין האופן שבו מזכ"ל האו"ם מתייחס לישראל לבין האופן שבו הוא מתייחס למדינות אחרות שנבחנו במחקר. בעוד שישראל זוכה להיקף חריג של התייחסויות ולשיעור גבוה במיוחד של התייחסויות שליליות, מדינות אחרות המפרות זכויות אדם באופן שיטתי זוכות לעיתים ליחס מתון יותר. לצד זאת, חשוב לציין כי מזכ"ל האו"ם מכיר בלגיטימיות של ישראל ובזכותה לביטחון. הוא אף גינה את מתקפת שבעה באוקטובר, נפגש עם משפחות חטופים וקרא לשחרורם ללא תנאים. ואולם, מן הדוגמאות שהוצגו עולה כי כבר זמן קצר לאחר מכן עבר עיקר הדגש בדבריו למצב ברצועת עזה, בעוד שההתייחסות להיקף הטבח בישראל הייתה מצומצמת יותר. בנוסף, ניכרת זהירות רבה, ולעיתים אף סלחנות, בהתייחסות לסין, בין היתר כאשר נמנע מלהשיב באופן ישיר לשאלות על הפגיעה בהונג קונג. מכלול הממצאים מחזק את הרושם שלפיו מזכ"ל האו"ם מפעיל סטנדרטים לא אחידים ביחס למדינות שונות.

נשיא JPPPI (המכון למדיניות העם היהודי), פרופ' ידידיה שטרן:

"הממצאים שעולים מהמחקר אינם מבוססים על תחושות או תפיסות פוליטיות, אלא על ניתוח שיטתי של מאות התבטאויות רשמיות. התמונה המצטיירת היא של פער מובהק בין האופן שבו מזכ"ל האו"ם מתייחס לישראל לבין האופן שבו הוא מתייחס למדינות אחרות.

תפקידו של מזכ"ל האו"ם מחייב איזון, זהירות ואחידות בסטנדרטים, כמי שמייצג את הקהילה הבינלאומית כולה. כאשר מדינה דמוקרטית כמו ישראל זוכה להיקף חריג של ביקורת שלילית, בעוד שמדינות עם רקע מתועד של הפרות זכויות אדם זוכות ליחס מתון יותר, עולה שאלה מהותית לגבי תפקודו של גוטרש.

המחקר שלנו אינו מבקש לשלול ביקורת על ישראל, אלא להצביע על חוסר פרופורציה עקבי. הפער שהמחקר חושף מחייב דיון רציני בשאלה האם האו"ם אכן עומד בעקרונות של איזון והוגנות כאשר מדובר בישראל"